

Univerzitet „Mediteran” Podgorica

Bilten

---

br. 108

Podgorica, oktobar 2024

BILTEN

Univerzitet „Mediteran” Podgorica

Univerzitet „Mediteran” Podgorica Josipa Broza bb	Broj: 108 Godina: 2024 Podgorica 23.10.2024.	Broj primjeraka: 50 <u>oktobar</u> 2024.
---	--	---

www.unimediteran.net

UNIVERZITET

1. IZVJEŠTAJI RECENZENATA ZA IZBOR U AKADEMSKO ZVANJE REDOVNA PROFESORKA ZA OBLAST EKONOMIJA - PROF. DR MARIJA JANKOVIĆ

1.1 Izvještaj recenzenta prof. dr Radislav Jovović

FAKULTETU ZA EKONOMIJU I BIZNIS UNIVERZITETA MEDITERAN PODGORICA

Odlukom Senata Univerziteta "Mediteran" br. R-1303/3-24 od 26.09.2024.godine, imenovan sam za člana Komisije za pisanje izvještaja prijavljenih kandidata za izbor u akademsko zvanje redovni/a profesor/ka za oblast ekonomija, na Fakultetu za ekonomiju i biznis, Univerziteta Mediteran u Podgorici.

Na raspisani konkurs objavljen dana 06.09.2024. godine na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, prijavila se kandidatkinja – prof. dr Marija Janković. Analitičkim sagledavanjem dokumentacije koju je dostavila kandidatkinja, a oslanjajući se na Uslove i kriterijume za izbor u akademska zvanja, odnosno Statut Univerziteta Mediteran Podgorica, podnosim sledeći

IZVJEŠTAJ:

I PODACI O KANDIDATU

OSNOVNI BIOGRAFSKI PODACI

Kandidatkinja prof. dr Marija Janković rođena je u Nikšiću 20.05.1980. godine, gdje je završila osnovnu i srednju školu sa odličnim uspjehom, kao nosilac diplome Luča. U toku studija, bila je dobitnik stipendije Opštine Nikšić, a takođe i Željezare Nikšić. Dobitnik je nagrade Student grada Nikšića za 2003. godinu. Ekonomski Fakultet u Podgorici završila je sa prosječnom ocjenom 9,73. (smjer: *Informacioni sistemi*) Magistarske studije ekonomije, pod nazivom: *Preduzetnička ekonomija*, u trajanju dvije godine završila je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, na Univerzitetu Crne Gore, 2009. godine. Odbranila je doktorsku disertaciju, pod nazivom „*Strategije upravljanja korporativnim brendom kao odgovor na izazove globalizacije*“ na istom fakultetu, 2014. godine.

Nakon studija, zasnovala je honorarni radni odnos na Univerzitetu Mediteran. Posjeduje veliki broj sertifikata, među kojima i: Sertifikat o uspješno završenom programu "Women on Boards", Program razvoja liderki, IRF- EBRD, 2024. godine; Sertifikat o završenoj obuci o upotrebi Mendeljejevog sistema u svrhe naučnih istraživanja, ISAG (European Business School), Portugal, 2021., Sertifikat o andragoškom osposobljavanju, izdat os strane Javne ustanove - Centar za stručno obrazovanje, 2022.g.; Sertifikat za pohađanje obuke "Rezolucija 1325 – Žene, mir i bezbjednost", 2020.g. Uprave za kadrove, i niz drugih. Aktivno je učestvovala na velikom broju međunarodnih konferencija, kao moderator i izlagač. Bila je gostujući predavač studentima master i doktorskih studija (*smjera Marketing menadžment*) na Univerzitetu Politehnika u Lođu, Poljska, a kroz niz Erasmus programa gostovala na značajnim evropskim univerzitetima, gdje je držala predavanja na razne ekonomske teme.

RADNO ISKUSTVO

Na Univerzitetu Mediteran, na kom radi od osnivanja, zasnovala je prvo honoraran, pa stalan radni odnos. Akademsku i nastavnu karijeru započela je kao asistent i saradnik u nastavi na predmetima:

MEDITERAN

Poslovna informatika, Mikroekonomija, Makroekonomija, Strategijski menadžment. Svoje menadžerske vještine upravljanja pokazuje kroz rad Prodekana za nastavu, finansije i međunarodnu saradnju. U docenta je izabrana 2014.godine, a 2019. godine stekla je zvanje vanrednog profesora. Angažovana je kao predavač na predmetima: Mikroekonomija, Makroekonomija, Marketing usluga, Strategijski menadžment, Odnosi s javnošću, na osnovnim studijama. Na postdiplomskim specijalističkim studijama angažovana je na predmetima: Integrisane marketinške komunikacije i Brend menadžment, dok je na masteru i doktorskim studijama angažovana na ekonomskim predmetima i predmetima marketinške struke. Dekanica je Fakulteta za ekonomiju i biznis u dva mandata. Obavlja funkciju Prorektora za međunarodnu saradnju.

Uporedo sa razvojem akademske karijere, kandidatkinja je bila posvećena unapređenju pedagoških sposobnosti, kao i naučno-istraživačkom radu. Učestvuje kao koordinator na više međunarodno značajnih projekata, od kojih se izdvajaju: CSupMe - Capacity building in the field of higher education (ERASMUS-EDU-2024-CBHE), 2024-2027; Cred4Teach, MOOC-based micro-credentials for teacher professional development (CRED4TEACH), 2023-2026. Koordinator je na nacionalnom projektu „Digital bridges to your Montenegro memories“, Centar za inovacije Crne Gore, 2023. Bila je član radnog tima i koordinator u sklopu međunarodnih projekata: ROAMING – Strengthening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE, Ph-ELIM projekat - Uvođenje novih studijskih planova i programa iz oblasti menadžmenta u javnom zdravstvu; DEBUT M-Uvođenje novog studijskog programa (MBA - primijenjene master studije na engleskom jeziku) na Fakultetu za ekonomiju i biznis; DEVCORE projekat - Razvoj ishoda učenja – put ka boljoj uporedivosti, priznavanju i zapošljivosti; Interreg MED projekat „Alijansa malih i srednjih luka za održivi razvoj – PSAMIDES“, 2021.god.

II KVANTITATIVNO OCENJIVANJE NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE, STRUČNE I PEDAGOŠKE BIBLIOGRAFIJE NAKON POSLJEDNJEG IZBORA

U sljedećoj tabeli izvršena je detaljna kategorizacija i bodovanje naučno-istraživačkih rezultata i pedagoških sposobnosti prof. dr. Marije Janković, u skladu sa Uslovima i kriterijumima za izbor u akademska zvanja. Analiza uključuje ocjenu naučnih radova, stručnog doprinosa, kao i sposobnosti u oblasti obrazovanja i mentorstva.

NAUČNO ISTRAŽIVAČKA DJELATNOST			
AUTORSKE NAUČNE MONOGRAFIJE			
M2	Poglavlje u monografiji od međunarodnog značaja	Za referencu	Za kandidata
	1. Lekic E., Jankovic M. (2023), “Fintech’s Impact on Banking” in <i>Fintech In The Context Of The Digital Economy: Opportunities and Challenges</i> , Université Côte d’ Azur, France, Balkan Institute of Science and Innovation – BISI, 2023, pp.138-148, ISBN 978-2-493478-01-6	9	4.5
	2. Zivkovic, O, Jankovic, M. (2023), “The impact of the Covid-19 pandemic on the position of Montenegro in international investment flows” in <i>Economic and financial implications of Covid-19 crises</i> , Balkan Institute of Science and Innovation – BISI, Université Côte d’Azur, France, ,, 2022., p.159-181 (ISBN 978-2-493478-00-9; EAN 9782493478009).;	9	4.5

UNIVERZITET

	3. Jakšić-Stojanović, A., Janković, M. (2020), "Management and Marketing in Health Institutions", <i>Health Information Management: Empowering Public Health, Studies in Health Technology and Informatics</i> , IOS Press, September 25, 274:99-107, ISBN: 978-164368-126-9 (print), 978-1-664368-127-6 (online), PMID 32990668, DOI 10.3233/SHTI200669,	9	4.5
RADOVI U NAUČNIM ČASOPISIMA			
Q2	Rad u eminentnom međunarodnom časopisu, rangiran u prvih 50% časopisa po Scopusovom rangiranju)	Za referencu	Za kandidata
	4. Vojinovic, I., Panajotovic, T., Budimirovic, M., Jankovic, M. and Milic, D. (2024). "User-centric Smart City Services for People with Disabilities and the Elderly: A UN SDG Framework Approach" <i>Economics</i> , vol. 18, no. 1, 2024, pp. 20220103. https://www.scimagojr.com/journalrank.php?year=2019&country=RS&category=2213 Q3 (2019.)	12	3
Q5	Rad u međunarodnom časopisu koji nije indeksiran na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama	Za referencu	Za kandidata
	5. Jankovic M. , (2024), „Improving Service Quality and User Satisfaction in the Internet Environment”, XIX. IBANESS Congress Series on Economics, Business and Management – Plovdiv / Bulgaria, 2024.	4	4
	6. Jankovic M. , "Examining Consumer Attitudes and Values Toward Environmentally Friendly Products: The Significance of Environmental Awareness for Today's Consumers", <i>Journal of Sustainability Perspectives</i> , rad prihvaćen za objavljivanje, 2024.g.	4	4
	7. Jankovic M. (2023), "Increasing The Awareness of Students at Montenegrin Universities About the Importance of Sustainable Development," <i>Journal of Sustainability Perspectives</i> , vol. 0, pp. 545-557, Nov. 2023. https://doi.org/10.14710/jsp.2023.20861	4	4
	Ibrahimi A., Jankovic M. (2021), "World trade flows in xx century", <i>Journal of World Economy: Transformations & Transitions</i> , ISSN 2792-3851, JOWETT 2021, 1(02):07	4	4
RADOVI NA NAUČNIM KONFERENCIJAMA, UČEŠĆA NA IZLOŽBAMA, I SLIČNO			
K2	Naučni rad na međunarodnom naučnom skupu (štampano u cjelini)	Za referencu	Za kandidata
	9. Janković, M. (2023), "The role of technology in the development of socio-economic –juridical at the global level during Covid-19 pandemic", XIV International scientific conference "2024.	2	2
	10. Janković, M. (2023), "Increasing the awareness of students at Montenegrin universities about the importance of sustainable development" na Panelu na 9th International Workshop on UI Green Metric World University Rankings (IWGM 2023), University of Minho, Portugal, jun 2023.g.;	2	2
	11. Janković, Marija (2023), Speaker At he 10th International Workshop on UI GreenMetric World University Rankings – IWGM 2024 "Instituting UI GreenMetricGreenMetric: The way forward"4 – 7 June 2024, Colombia.	2	2
	12. Janković, M. (2023), XIX. International Balkan and Near Eastern Congresses Series on Economics, IBANESS, Business and Management, Bulgaria.	2	2

MEDITERAN

	13. Janković, Marija (2019), Knowledge Based Sustainable Economic Eevelopment, Fifth International Scientific Conference ERAZ , Hungary	2	2
PROJEKTI			
I8	Učešće u međunarodnom naučnom projektu	Za referencu	Za kandidata
	14. Projekat ROAMING – Strenghtening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE, 2023.g.	4	4
	15. Interreg MED projekat „ Alijansa malih i srednjih luka za održivi razvoj – PSAMIDES“, 2021.god	4	4
I10	Rukovođenje nacionalnim projektom	Za referencu	Za kandidata
	16. Koordinator na projektu „ Digital bridges to your Montenegro memories“, Univerzitet Mediteran (kopartnerstvo), Centar za inovacije Crne Gore, 2023.	6	6
I11	Rukovođenje međunarodnim projektom	Za referencu	Za kandidata
	17. Koordinator na projektu CSupMe - Capacity building in the field of higher education (ERASMUS-EDU-2024-CBHE), 2024-2027.	6	6
	18. Koordinator na projektu Cred4Teach, MOOC-based micro-credentials for teacher professional development (CRED4TEACH),2023-2026.	6	6
	19. ERASMUS Ph-ELIM Enhancement of study programs in Public Health Law, Health Management, Health Economics and Health Informatics in Montenegro	6	6
PEDAGOŠKE SPOSOBNOSTI			
P8	Gostujući profesor na univerz. u okruženju koji nijesu rangirani u prvih 500	Za referencu	Za kandidata
	20. Janković, M. , UNIVERSITY OF WEST ATTICA- Campus 2, Erasmus+ International Credit Mobility program, Greece.	2	2
	21. Janković, M. (2021), SAG-EBS International Week 2021, ISAG - European Business School,	2	2
	22. Janković, M. (2022), ERASMUS WEEK, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania	2	2
	23. Janković, M. (2024, at the University of Valladolid within the framework of the Project Erasmus+ KA171.	2	2
	24. Janković, M. (2023), Lodz University of Technology, Design Thinking in the Search for Innovative Solutions in an International environment, SPENAKER projekat.	2	2
	25. Janković M. (2023), Lodz University of Technology, gostujući predavač na master studijama, Marketing smjera, na Politehničkom Univerzitetu u Lođu, Poljska, april 2023.g.;	2	2
	26. Janković, M. (2024), Universiti Aberta, Portugal, ERASMUS, Conceptualization and Accreditation of microcredentials	2	2
Mentorstvo			
P10	Na master studijama	Za referencu	Za kandidata
	27. Master teza - 13	2	26
P11	Na specijalističkim studijama	Za referencu	Za kandidata
	28. Specijalistički radovi - 50	1	50
Kvalitet nastave			
	29. Kvalitet pedagoškog rada, odnosno kvalitet nastave – P17	do 5	5

III. OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Koleginica Janković je napisala više naučnih radova direktno vezanih za predmetne discipline za koju konkuriše za naučno zvanje. Aktivno koristi engleski jezik. Bez ikakve dvojbe, može se konstatovati da prof. dr Marija Janković u potpunosti ispunjava sve uslove postavljene konkursom za izbor u zvanje redovne profesorice za naučnu oblast ekonomija, odnosno da posjeduje potreban i dovoljan stepen i profil obrazovanja. Njeno obrazovanje je sledeće:

NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Klasifikaciona bibliografija, kao i priloženi radovi u domenu nastavnih disciplina koje su obuhvaćene raspisanim konkursom, nesumnjivo potprduju visok kvalitet naučno-istraživačkih aktivnosti kandidatkinje. Može se takođe konstatovati, da se kandidatkinja Janković svojim istraživanjima i naučnim radovima bavi raznorodnim, ali veoma značajnim pitanjima iz oblasti ekonomije. Objavila je više poglavlja kod renomiranih međunarodnih izdavača), kao i u časopisu na SSCI listi. Učestvovala je i na više međunarodnih konferencijama i simpozijumima. Ovo ukazuje na njenu kompetentnost u samostalnom istraživanju i očiglednu sposobnost jasnog i konciznog prezentiranja empirijskih i teorijskih rezultata do kojih je u istraživanju došla.

Pregledom najvažnijih radova uočeno je da ih karakteriše primjena relevantne naučne metodologije. Kandidatkinja ima solidan stil pisanja koji odlikuju logičan tok misli, koncizno izražavanje ideja i rezultata istraživanja, kao i njihova verifikacija u korektno izvedenim zaključcima. Ukupna istraživanja sprovedena u radovima kandidata predstavljaju rezultat veoma ozbiljnog i studioznog naučnog i stručnog rada u oblastima: *ekonomije, brend menadžmenta i marketing menadžmenta*. Rezultati istraživanja imaju konkretnu teorijsku i praktičnu promjenljivost. Na osnovu analize svih objavljenih radova, može se zaključiti da kandidatkinja u pogledu naučnoistraživačkog rada u potpunosti ispunjava uslove za izbor u zvanje redovnog profesora.

Kao preciznu i jasnu potvrdu svega gore navedenog, u slijedu ću analizirati tri izdvojena rada:

1. *Customer centric smart city services for people with disabilities and elderly: UN SDG modelling*

Ovaj rad istražuje koliko su osobe sa invaliditetom i starije osobe otvorene za svakodnevno korišćenje novih pametnih tehnologija. Ključni zaključak je da ispitanici pokazuju pozitivan interes za korišćenje inkluzivnih usluga pametnih gradova kako bi unaprijedili kvalitet svog života. Razlike između polova su minimalne, pri čemu i muškarci i žene naglašavaju potrebu za dostupnim informacijama i socijalnom podrškom prilikom korišćenja pametnih usluga. Namjera za korišćenje ovih usluga snažno je povezana sa percepcijom društvenih koristi, kao što je pomaganje drugima.

Stariji korisnici (65+) imaju manju sklonost ka korišćenju pametnih uređaja, uprkos pristupu internetu, dok mlađe grupe pokazuju veći interes, posebno za hedonističke aplikacije. Ispitanici sa višim i nižim obrazovanjem žele više informacija, ali se razlikuju u spremnosti da učestvuju u obukama i snose troškove uređaja.

Pametni gradovi imaju potencijal da poboljšaju živote kroz inkluzivne usluge koje podržavaju pristupačnost, obrazovanje i mogućnosti zapošljavanja. Prepreke, poput neadekvatne infrastrukture i visokih troškova uređaja, i dalje postoje, ali pametna rešenja mogu unaprijediti urbani život za sve, posebno za osobe sa invaliditetom. Podsticanje ulaganja u inkluzivne tehnologije donijeće koristi društvu na individualnom i zajedničkom nivou

MEDITERAN

2. FinTech Impact on Banking

Tekst pruža širok i dobro strukturisan pregled uticaja FinTech-a na bankarsku industriju. Počinje jasnom definicijom finansijske tehnologije (FinTech) i njene uloge u transformaciji sektora finansijskih usluga. Istorijski kontekst naglašava pojavu FinTech-a početkom 2000-ih i ukazuje na konkurenciju između tradicionalnih banaka i FinTech startapa. Ovo postavlja čvrstu osnovu za razumijevanje disruptivne prirode FinTech-a, podstaknute tehnološkim napretkom i promjenama u tržišnoj dinamici.

Jasno se ukazuje na faktore koji su omogućili FinTech-u da izazove tradicionalno bankarstvo, kao što su tržišne i regulatorne promjene, objašnjava se potencijal FinTech-a u oblastima kao što su upravljanje rizicima, platni sistemi i finansijsko posredovanje. Ove reference doprinose kredibilitetu argumenta.

Tekst je bi unaprijeđen konkretnijim primjerima kako je FinTech uticao na bankarstvo, poput mobilnog bankarstva, peer-to-peer pozajmljivanja ili blokčejn tehnologije. To ga čini veoma jasnim. Prikazuje se kako disruptivna sila FinTech-a utiče na tradicionalne bankarske operacije, ponašanje potrošača i regulatorne izazove. Sveukupno, tekst uspješno predstavlja osnovno razumijevanje uloge FinTech-a u bankarstvu.

3. Increasing The Awareness of Students at Montenegrin Universities About the Importance of Sustainable Development

Ovaj naučni rad ističe nekoliko ključnih izazova i preporuka u vezi sa implementacijom Nacionalne strategije održivog razvoja (NSOR) do 2030. godine u Crnoj Gori. U radu se poziva na unaprijeđenje institucionalne organizacije i sistema finansiranja kako bi se osigurao održivi razvoj, naglašavajući potrebu za sistematskim praćenjem napretka kroz indikatore održivog razvoja. Ovo ukazuje na to da, iako okvir za NSOR postoji, trenutna infrastruktura nije adekvatno opremljena da ispuni ambiciozne ciljeve bez značajnih promjena u strukturi.

Takođe se identifikuje obrazovni sektor kao potencijalni pokretač održivog razvoja, pri čemu je koncept „Zelenog obrazovanja“ centralan za ovu transformaciju. Integriranjem tehnoloških napredaka i procjenom spremnosti učenika, obrazovne institucije mogu doprinijeti stvaranju kulture održivosti. Ovo odražava sve veću svijest o tome da obrazovni sistemi igraju ključnu ulogu u oblikovanju perspektiva budućih generacija o ekološkim pitanjima.

Preporuka za alokaciju finansijskih i ljudskih resursa kako bi se koordinisali ključni akteri naglašava važnost institucionalne posvećenosti. U radu se sugerije da, bez dovoljnog ulaganja i koordinacije, naponi za održivost u Crnoj Gori možda neće postići svoj puni potencijal, što odražava širi izazov u upravljanju resursima.

Jedan od značajnih nalaza istraživanja je nizak nivo svijesti o održivom razvoju među crnogorskim studentima. Iako se univerziteti identifikuju kao subjekti koji promovišu ekološku svijest, uticaj izgleda ograničen, što ukazuje na potrebu za efikasnijim strategijama angažovanja. Postoji želja među studentima da doprinesu zaštiti životne sredine, što predstavlja priliku za univerzitete da pojačaju svoje napore u podizanju svijesti i izgradnji kapaciteta. U radu se zalaže za korišćenje marketinških tehnika kako bi se proširio dosijeg kampanja za održivost, ističući važnost uključivanja cijele zajednice u razvijanje ekološke odgovornosti.

Sve u svemu, rad ukazuje na potrebu za strukturnim reformama, inovacijama u obrazovanju i ulaganjem resursa kako bi se uspješno ostvarili ciljevi NSOR-a u Crnoj Gori do 2030. godine. Nalazi otkrivaju institucionalne i društvene praznine koje je potrebno popuniti, pri čemu je obrazovanje pozicionirano kao ključni sektor za dugoročne promjene u pravcu održivosti.

UNIVERZITET

STRUČNI RAD

Pored bavljenja naučno-istraživačkim aktivnostima, uočljivo je učešće i intenzivan stručni rad kandidatkinje u istraživačkim projektima vezanim za oblast ekonomije i marketinga. Učestvovala je kao lider ili kolider na više projekata finansiranih od strane međunarodnih organizacija.

Sama imena institucija sa kojima je intenzivno i dugovremenski sarađivala i sarađuje, kao i poslovi koje je na tim projektima obavljala, nedvosmisleno i jasno ukazuju prije svega na kvalitetnu i bogatu stručnu aktivnost Marije Janković.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Kandidatkinja Janković posjeduje značajno pedagoško iskustvo. Bila je mentor na izradi većeg broja završnih i specijalističkih radova. Visok kvalitet njenog pedagoškog rada potvrđuju i studentske evaluacije, gdje je dobijala najviše ocjene na zvaničnim studentskim anketama. Koleginica Janković je posvećeno radila na svom usavršavanju, od brojnih njenih aktivnosti navodimo neke: uspješno završenom programu "Women on Boards", Program razvoja liderki, IRF- EBRD, 2024. godine; završena obuka o upotrebi Mendeljejevog sistema u svrhe naučnih istraživanja, ISAG (European Business School), Portugal, 2021. Kandidatkinja je dobila sertifikat za andragoškom osposobljavanju, izdat os strane Javne ustanove - Centar za stručno obrazovanje, 2022.g, setifikat za pohađanje obuke "Rezolucija 1325 – Žene, mir i bezbjednost", 2020.g. Uprave za kadrove, i niz drugih.

U okviru pedagoške djelatnosti kandidat, prof. dr Marija Janković se ističe uvođenjem brojnih novina i metoda sa ciljem unapređenje kvaliteta rada sa studentima u procesu edukacije u skladu sa najvećim standardima. Tu je pokazala uspješnu primjenu raznih rešenja edukativnog karaktera čime je dala značajan doprinos u podizanju nivoa edukacije kod studenata i efikasnosti njihovog studiranja. Visoko je cijenjena i poštovana od studenata na svim nivoima studija.

IV. VERIFIKACIJA BODOVANJA - ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DELATNOSTI I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)	(6)=(4)+(5)
NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD	40	13	53	109.5	42.5	152
PEDAGOŠKI RAD / SPOSOBNOSTI	10	65	75	49.5	95	144.5
STRUČNI RAD	3	6	9	9	29	38
UKUPNO	53	84	137	168	166.5	334.5

V MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Na osnovu gore navedene kvalitativne i kvantitativne analize dostavljene dokumentacije, kao i uvida u sve relevantne činjenice koje se odnose na naučno-istraživački, stručni i pedagoški rad kandidatkinje Marije Janković, iznosim sledeće zaključke:

- U svojim naučno-istraživačkim radovima, kandidatkinja je ostvarila zapažene rezultate koji se visoko vrednuju u naučnoj zajednici. Njena istraživanja obuhvataju aktuelne teme iz oblasti ekonomije, a u svom pristupu koristi inovativne metodološke alate, čime doprinosi daljem razvoju ovih disciplina. Radovi su objavljeni u časopisima i monografijama sa visokom

MEDITERAN

referentnošću.

- Na osnovu višegodišnjeg neposrednog uvida u pedagoški rad kandidatkinje, njeni nastavnički rezultati zaslužuju najvišu ocjenu. Njena posvećenost obrazovanju i interaktivnom pristupu u nastavi je evidentna, a studenti su je u svojim godišnjim anketama redovno ocjenjivali najvišom ocjenom, što potvrđuje njen pedagoški kvalitet i sposobnost da prenese znanje.
- Učestvovala je u brojnim projektima, naučnim konferencijama, i ostvarila brojna usavršavanja iz više oblasti, posebno iz oblasti obrazovanja.

Uzimajući u obzir sve navedeno, posebno mi je zadovoljstvo da predložim Senatu Univerziteta „Mediteran“ da prof. dr Marija Janković bude izabrana u akademsko zvanje redovne profesorke za oblast Ekonomije, jer svojim dosadašnjim radom i doprinosom u potpunosti ispunjava najviše akademske standarde.

Podgorica, 19. oktobra 2024. godine

ČLAN RECENZENTSKE KOMISIJE
prof. dr Radislav Jovović
profesor emeritus
Fakultet za ekonomiju i biznis
Univerzitet Mediteran Podgorica

UNIVERZITET

1.2. Izvještaj recenzenta prof. dr Dejana Erića

FAKULTETU ZA EKONOMIJU I BIZNIS UNIVERZITETA MEDITERAN PODGORICA

Odlukom Senata Univerziteta "Mediteran" br. R-1303/3-24 od 26.09.2024.godine, imenovan sam za člana Komisije za pisanje izvještaja prijavljenih kandidata za izbor u akademsko zvanje redovni/a profesor/ka za oblast ekonomija, na Fakultetu za ekonomiju i biznis, Univerziteta Mediteran u Podgorici.

Na raspisani konkurs objavljen dana 06.09.2024. godine na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, prijavila se kandidatkinja – prof. dr Marija Janković. Analitičkim sagledavanjem dokumentacije koju je dostavila kandidatkinja, a oslanjajući se na Uslove i kriterijume za izbor u akademska zvanja, odnosno Statut Univerziteta Mediteran Podgorica, podnosim sledeći

IZVJEŠTAJ:

I PODACI O KANDIDATU

OSNOVNI BIOGRAFSKI PODACI

Prof. dr Marija Janković rođena je 20. maja 1980. godine u Nikšiću, gdje je sa odličnim uspjehom završila osnovnu i srednju školu kao nosilac diplome Luča. Tokom studija bila je stipendista Opštine Nikšić i Željezare Nikšić, a 2003. godine je dobila nagradu Student grada Nikšića. Završila je Ekonomski fakultet u Podgorici, smjer Informacioni sistemi, sa prosječnom ocjenom 9,73. Magistarske studije iz oblasti preduzetničke ekonomije, u trajanju od dvije godine, završila je 2009. godine na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Doktorsku disertaciju pod nazivom „Strategije upravljanja korporativnim brendom kao odgovor na izazove globalizacije“ odbranila je 2014. godine na istom fakultetu.

Nakon završenih studija, započela je radni angažman na Univerzitetu Mediteran, najprije kao honorarni saradnik. Tokom karijere stekla je brojne sertifikate, među kojima se ističu: Sertifikat za program "Women on Boards" (Program razvoja liderki, IRF-EBRD, 2024), Sertifikat za obuku u primjeni Mendeljejevog sistema za naučna istraživanja (ISAG, Portugal, 2021), Sertifikat o andragoškoj osposobljenosti (Centar za stručno obrazovanje, 2022) i Sertifikat za obuku "Rezolucija 1325 – Žene, mir i bezbjednost" (Uprava za kadrove, 2020), uz mnoge druge.

Aktivno je učestvovala na brojnim međunarodnim konferencijama, kako u ulozi moderatora tako i kao izlagač. Takođe, gostovala je kao predavač studentima master i doktorskih studija iz oblasti Marketing menadžmenta na Univerzitetu Politehnika u Lođu, u Poljskoj. Kroz različite Erasmus programe bila je gostujući predavač na više značajnih evropskih univerziteta, gdje je držala predavanja na temu ekonomije.

RADNO ISKUSTVO

Na Univerzitetu Mediteran, kojem je bila prisutna od njegovog osnivanja, započela je radni odnos prvo na honorarnoj, a potom na stalnoj osnovi. Svoju akademsku i nastavnu karijeru započela je kao asistent i saradnik na predmetima : Poslovna informatika, Mikroekonomija, Makroekonomija i Strategijski menadžment. Kroz svoju ulogu prodekana za nastavu, finansije i međunarodnu

MEDITERAN

saradnju, pokazala je značajne menadžerske sposobnosti. 2014. godine izabrana je za docenta, a 2019. godine stekla je zvanje vanrednog profesora.

Predaje na osnovnim studijama predmete poput Mikroekonomije, Makroekonomije, Marketinga usluga, Strategijskog menadžmenta i Odnosa s javnošću. Na postdiplomskim specijalističkim studijama vodi predmete Integrisane marketinške komunikacije i Brend menadžment. Na master i doktorskim studijama predaje ekonomske predmete, kao i predmete iz oblasti marketinga. Dva puta je birana za dekanicu Fakulteta za ekonomiju i biznis, a trenutno obavlja funkciju prorektora za međunarodnu saradnju.

Paralelno sa razvojem akademske karijere, kandidatkinja je aktivno radila na unapređenju pedagoških vještina i bavila se naučno-istraživačkim radom. Kao koordinator, učestvuje na više međunarodno značajnih projekata, među kojima se ističu: CSupMe – Capacity Building in Higher Education (ERASMUS-EDU-2024-CBHE, 2024-2027) i Cred4Teach (MOOC-based micro-credentials for teacher professional development, 2023-2026). Takođe, koordinator je nacionalnog projekta Digital Bridges to Your Montenegro Memories (Centar za inovacije Crne Gore, 2023).

U sklopu međunarodnih projekata, bila je član i koordinator u inicijativama poput ROAMING – Strengthening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans (ERASMUS-EDU-2022 CBHE), Ph-ELIM (uvođenje novih studijskih planova iz menadžmenta u javnom zdravlju), DEBUT M (uvođenje MBA studija na engleskom jeziku na Fakultetu za ekonomiju i biznis), DEVCORE (razvoj ishoda učenja radi bolje uporedivosti, priznavanja i zapošljivosti), te Interreg MED projekta PSAMIDES – Alijansa malih i srednjih luka za održivi razvoj (2021).

II. KVANTITATIVNO OCENJIVANJE NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE, STRUČNE I PEDAGOŠKE BIBLIOGRAFIJE NAKON POSLJEDNJEG IZBORA

U narednoj tabeli prikazana je detaljna kategorizacija i bodovanje naučno-istraživačkih rezultata i pedagoških sposobnosti prof. dr Marije Janković, u skladu sa Uslovima i kriterijumima za izbor u akademska zvanja. Analiza obuhvata ocjenu njenih naučnih radova, stručnog doprinosa, kao i vještina u oblasti obrazovanja i mentorstva.

NAUČNO ISTRAŽIVAČKA DJELATNOST			
AUTORSKE NAUČNE MONOGRAFIJE			
M2	Poglavlje u monografiji od međunarodnog značaja	Za referencu	Za kandidata
	1. Lekic E., Jankovic M. (2023), "Fintech's Impact on Banking" in <i>Fintech In The Context Of The Digital Economy: Opportunities and Challenges</i> , Université Côte d' Azur, France, Balkan Institute of Science and Innovation – BISI, 2023, pp.138-148, ISBN 978-2-493478-01-6	9	4.5
	2. Zivkovic, O, Jankovic, M. (2023), "The impact of the Covid-19 pandemic on the position of Montenegro in international investment flows" in <i>Economic and financial implications of Covid-19 crises</i> , Balkan Institute of Science and Innovation – BISI, Université Côte d'Azur, France, ,, 2022., p.159-181 (ISBN 978-2-493478-00-9; EAN 9782493478009).;	9	4.5
	3. Jakšić-Stojanović, A., Janković, M. (2020), "Management and Marketing in Health Institutions", <i>Health Information Management: Empowering Public Health, Studies in Health Technology and Informatics</i> , IOS Press, September 25, 274:99-107, ISBN: 978-164368-126-9 (print), 978-1-664368-127-6 (online), PMID 32990668, DOI 10.3233/SHTI200669,	9	4.5

UNIVERZITET

RADOVI U NAUČNIM ČASOPISIMA			
Q2	Rad u eminentnom međunarodnom časopisu, rangiran u prvih 50% časopisa po Scopusovom rangiranju)	Za referencu	Za kandidata
	4. Vojinovic, I., Panajotovic, T., Budimirovic, M., Jankovic, M. and Milic, D. (2024). "User-centric Smart City Services for People with Disabilities and the Elderly: A UN SDG Framework Approach" Economics, vol. 18, no. 1, 2024, pp. 20220103. https://www.scimagojr.com/journalrank.php?year=2019&country=RS&category=2213 Q3 (2019.)	12	3
Q5	Rad u međunarodnom časopisu koji nije indeksiran na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama	Za referencu	Za kandidata
	5. Jankovic M. , (2024), „Improving Service Quality and User Satisfaction in the Internet Environment”, XIX. IBANESS Congress Series on Economics, Business and Management – Plovdiv / Bulgaria, 2024.	4	4
	6. Jankovic M. , "Examining Consumer Attitudes and Values Toward Environmentally Friendly Products: The Significance of Environmental Awareness for Today's Consumers", Journal of Sustainability Perspectives, rad prihvaćen za objavljivanje, 2024.g.	4	4
	7. Jankovic M. (2023), "Increasing The Awareness of Students at Montenegrin Universities About the Importance of Sustainable Development," Journal of Sustainability Perspectives, vol. 0, pp. 545-557, Nov. 2023. https://doi.org/10.14710/jsp.2023.20861	4	4
	Ibrahimi A., Jankovic M. (2021), "World trade flows in xx century", Journal of World Economy: Transformations & Transitions, ISSN 2792-3851, JOWETT 2021, 1(02):07	4	4
RADOVI NA NAUČNIM KONFERENCIJAMA, UČEŠĆA NA IZLOŽBAMA, I SLIČNO			
K2	Naučni rad na međunarodnom naučnom skupu (štampano u cjelini)	Za referencu	Za kandidata
	9. Janković, M. (2023), "The role of technology in the development of socio-economic –juridical at the global level during Covid-19 pandemic", XIV International scientific conference "2024.	2	2
	10. Janković, M. (2023), "Increasing the awareness of students at Montenegrin universities about the importance of sustainable development" na Panelu na 9th International Workshop on UI Green Metric World University Rankings (IWGM 2023), University of Minho, Portugal, jun 2023.g.;	2	2
	11. Janković, Marija (2023), Speaker At he 10th International Workshop on UI GreenMetric World University Rankings – IWGM 2024 "Instituting UI GreenMetricGreenMetric: The way forward"4 – 7 June 2024, Colombia.	2	2
	12. Janković, M. (2023), XIX. International Balkan and Near Eastern Congresses Series on Economics, IBANESS, Business and Management, Bulgaria.	2	2
	13. Janković, Marija (2019), Knowledge Based Sustainable Economic Eevelopment, Fifth International Scientific Conference ERAZ , Hungary	2	2

MEDITERAN

PROJEKTI			
I8	Učešće u međunarodnom naučnom projektu	Za referencu	Za kandidata
	14. Projekat ROAMING – Strengthening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE, 2023.g.	4	4
	15. Interreg MED projekat „ Alijansa malih i srednjih luka za održivi razvoj – PSAMIDES“, 2021.god	4	4
I10	Rukovođenje nacionalnim projektom	Za referencu	Za kandidata
	16. Koordinator na projektu „ Digital bridges to your Montenegro memories“, Univerzitet Mediteran (kopartnerstvo), Centar za inovacije Crne Gore, 2023.	6	6
I11	Rukovođenje međunarodnim projektom	Za referencu	Za kandidata
	17. Koordinator na projektu CSupMe - Capacity building in the field of higher education (ERASMUS-EDU-2024-CBHE), 2024-2027.	6	6
	18. Koordinator na projektu Cred4Teach, MOOC-based micro-credentials for teacher professional development (CRED4TEACH),2023-2026.	6	6
	19. ERASMUS Ph-ELIM Enhancement of study programs in Public Health Law, Health Management, Health Economics and Health Informatics in Montenegro	6	6
PEDAGOŠKE SPOSOBNOSTI			
P8	Gostujući profesor na univerz. u okruženju koji nijesu rangirani u prvih 500	Za referencu	Za kandidata
	20. Janković, M. , UNIVERSITY OF WEST ATTICA- Campus 2, Erasmus+ International Credit Mobility program, Greece.	2	2
	21. Janković, M. (2021), SAG-EBS International Week 2021, ISAG - European Business School,	2	2
	22. Janković, M. (2022), ERASMUS WEEK, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania	2	2
	23. Janković, M. (2024, at the University of Valladolid within the framework of the Project Erasmus+ KA171.	2	2
	24. Janković, M. (2023), Lodz University of Technology, Design Thinking in the Search for Innovative Solutions in an International environment, SPENAKER projekat.	2	2
	25. Janković M. (2023), Lodz University of Technology, gostujući predavač na master studijama, Marketing smjera, na Politehničkom Univerzitetu u Lođu, Poljska, april 2023.g.;	2	2
	26. Janković, M. (2024), Universiti Aberta, Portugal, ERASMUS, Conceptualization and Accreditation of microcredentials	2	2
Mentorstvo			
P10	Na master studijama	Za referencu	Za kandidata
	27. Master teza - 13	2	26
P11	Na specijalističkim studijama	Za referencu	Za kandidata
	28. Specijalistički radovi - 50	1	50
Kvalitet nastave			
	29. Kvalitet pedagoškog rada, odnosno kvalitet nastave – P17	do 5	5

III. OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Koleginica prof. dr Marija Janković je autor brojnih naučnih radova koji se direktno odnose na disciplinu za koju konkuriše za zvanje redovne profesorice. Aktivno se služi engleskim jezikom. Nesumnjivo, može se potvrditi da prof. dr Janković u potpunosti ispunjava sve uslove postavljene konkursom za izbor u zvanje redovne profesorice u oblasti ekonomije, kao i da posjeduje odgovarajući nivo i profil obrazovanja. Njene obrazovne kvalifikacije su sljedeće:

NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Klasifikaciona bibliografija, kao i priloženi radovi u oblasti nastavnih disciplina obuhvaćenih konkursom, jasno potvrđuju visok kvalitet naučno-istraživačkog rada kandidatkinje. Takođe, može se konstatovati da se prof. dr Marija Janković u svojim istraživanjima i naučnim radovima bavi raznovrsnim, ali izuzetno značajnim temama iz oblasti ekonomije. Objavila je više poglavlja kod renomiranih međunarodnih izdavača, kao i radove u časopisima sa SSCI liste. Učestvovala je na brojnim međunarodnim konferencijama i simpozijumima, što govori o njenoj sposobnosti za samostalno istraživanje i jasno, koncizno prezentovanje empirijskih i teorijskih nalaza.

Pregled ključnih radova pokazuje primjenu relevantnih naučnih metodologija. Karakteristike njenog stila pisanja uključuju logičan tok misli, precizno izražavanje ideja i istraživačkih rezultata, te njihovu verifikaciju kroz jasno izvedene zaključke. Cjelokupna istraživanja predstavljaju rezultat ozbiljnog i studioznog rada u oblastima ekonomije, brend menadžmenta i marketing menadžmenta, sa konkretnom teorijskom i praktičnom primjenom rezultata. Na osnovu analize svih objavljenih radova, zaključuje se da kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za izbor u zvanje redovnog profesora u pogledu naučnoistraživačkog doprinosa.

Kao preciznu i jasnu potvrdu svega gore navedenog, u slijedu ću analizirati tri izdvojena rada:

1. *Customer centric smart city services for people with disabilities and elderly: UN SDG modelling*

Publikacija predstavlja rezultate opsežnog istraživanja koje analizira kako možemo učiniti pametne gradove održivijim kroz proširenje javnih i privatnih usluga u skladu s univerzalnim dizajnom, dostupnim svim građanima. Primarna ciljna grupa istraživanja su osobe sa invaliditetom i stariji građani, a sekundarno svi građani, s ciljem poboljšanja kvaliteta života u urbanim sredinama uvođenjem usluga koje su najpotrebnije i najpristupačnije za sve stanovnike grada.

Istraživanje nastoji ispitati spremnost osoba sa invaliditetom i starijih građana da koriste inkluzivne usluge pametnog grada, kao i opšte mišljenje osoba sa invaliditetom o tome da li napredne tehnologije Interneta stvari mogu doneti korist za njih. Istraživanje je sprovedeno putem onlajn upitnika, razvijenog koristeći UTAUT2 model, na uzorku od 302 učesnika iz gradova u zemljama u razvoju: Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Rezultati pokazuju da bi sve grupe učesnika bile više zainteresovane za korišćenje pametnih gradskih usluga ukoliko bi im te usluge pružile više informacija o okruženju u kojem žive i omogućile bolju društvenu povezanost sa drugim građanima, čime bi se poboljšao njihov kvalitet života. Glavni naučni doprinos ovog rada ogleda se u istraživanju i predstavljanju rezultata o spremnosti osoba sa invaliditetom i starijih osoba da prihvate nove pametne tehnologije i usluge za svakodnevnu upotrebu. Nalazi pokazuju pozitivno interesovanje svih kategorija ispitanika za korišćenje inkluzivnih usluga pametnog grada kako bi poboljšali kvalitet svog života. Doprinosi istraživanja odnose se na mogućnost rješavanja različitih društvenih problema.

MEDITERAN

2. World Trade flow in XX century

Teorije međunarodne trgovine nastale su kako bi odgovorile na pitanje zašto države međusobno trguju, kao i na druga važna pitanja: šta neka zemlja proizvodi, šta će izvoziti, po kojoj cijeni, koliku dobit donosi međunarodna trgovina i kako se ta dobit raspoređuje između država.

Spoljna trgovina karakteriše prelazak trgovinsko-političke granice određene regije ili zemlje. Geografske i kulturne udaljenosti između država se stalno smanjuju zahvaljujući brzom tehnološkom razvoju, što omogućava kompanijama da znatno prošire tržište i izvore sirovina.

Međunarodni trgovinski tokovi su od velike važnosti za razvoj ekonomija i regiona. Oni se mogu smatrati ključnim faktorom ekonomskog rasta određene zemlje. Nijedna ekonomija ne može da zasniva svoj rast isključivo na sopstvenim resursima, zbog čega pribegava međunarodnoj trgovini. Konačan trgovinski bilans odražava stepen rasta i makroekonomske pokazatelje jedne ekonomije. Uvoz određenih proizvoda i usluga može negativno uticati na spoljnotrgovinski bilans, zahtijeva angažovanje finansijskih resursa za pokrivanje troškova, povećava zaduženost, utiče na kurs valute i kroz cene uvezenih proizvoda podstiče inflaciju u zemlji. S druge strane, izvoz proizvoda i usluga povećava iskorišćenost domaćih resursa, obezbeđuje finansijska sredstva bez rasta zaduženja, i donosi druge koristi koje pozitivno utiču na domaću ekonomiju.

Ovo su samo neki od uticaja koje autori ističu u radu kako međunarodni trgovinski tokovi mogu imati na privredu određene zemlje. Autori ukazuju da su za međunarodnu ekonomiju ključne trgovinske i finansijske veze između nacionalnih ekonomija, kao i uticaj međunarodne trgovine i finansija na raspodelu proizvodnje, prihoda i bogatstva širom sveta i među državama. Tako je u periodu od 1948. do 1999. godine prosječan izvoz i uvoz robe bio je viši u razvijenim zemljama nego u zemljama u razvoju, pri čemu je rast bio posebno izražen između 1983. i 1999. godine. Na osnovu sprovedene analize, autori zaključuju da postoje značajne razlike u uvozu i izvozu među posmatranim zemljama i regionima. Takođe, te razlike su vidljive kada se posmatra kretanje određene zemlje kroz vreme. Ovaj zaključak potvrđuju rezultati dobijeni korišćenjem osnovnih i lančanih indeksnih brojeva, kao i rezultati prosječne godišnje stope promjene.

3. The impact of the Covid-19 pandemic on the position of Montenegro in International investment flows

U ovom radu, autori su analizirali priliv stranih direktnih investicija (SDI) u zemljama Zapadnog Balkana, s posebnim fokusom na Crnu Goru. Na početku 2020. godine, zemlje Zapadnog Balkana, kao i većina zemalja svijeta, suočile su se sa pandemijom Covid-19. Sve su bile primorane da usklade društveni i ekonomski život. Analiza pokušava da donese zaključke o mogućem uticaju pandemije Covid-19 na priliv stranih direktnih investicija u ove zemlje i o potencijalnim novim koracima u borbi za privlačenje stranog kapitala.

Nakon uvodnih odredbi o transnacionalnim kompanijama i stranim direktnim investicijama, sprovedena je analiza koristeći metode deskriptivne statistike za priliv stranih direktnih investicija u regionu Zapadnog Balkana. Proučavanjem i poređenjem podataka autori su utvrdili poziciju Crne Gore u međunarodnim tokovima investicija. Primjenom novog statističkog koncepta – FATS (Foreign Affiliates Trade Statistics), analiziran je uticaj stranih podružnica na ekonomije zemalja Zapadnog Balkana. Upoređivanjem najvažnijih varijabli FATS-a, utvrđeno je u kojim zemljama stranih podružnica imaju najveći doprinos. Takođe, na osnovu dostupnih podataka, analiziran je uticaj ekonomske krize izazvane pandemijom Covid-19 na kretanje stranih direktnih investicija.

Kao i u svijetu, tako je i u regionu Zapadnog Balkana uticaj pandemije Covid-19 doprinio smanjenju priliva stranih direktnih investicija za oko milijardu USD. Iz analiziranih podataka može se vidjeti da pandemija nije uticala na priliv stranih direktnih investicija u Crnoj Gori, ali

UNIVERZITET

je priliv u 2020. bio veći za 112 miliona USD. Jedan od razloga je pad priliva stranih investicija u 2019. za 15%. Uticaj ekonomske krize na priliv SDI evidentan je u prvoj polovini 2021. godine, kada su bili niži za oko 8% u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

Utvrđeno je da poslovanje podružnica stranih kompanija ima veliki uticaj na ekonomije zemalja koje su bile predmet analize. Uočeno je da se uticaj stranih podružnica znatno razlikuje među zemljama regiona. Pregled je pokazao da procenat stranih podružnica u ukupnom broju kompanija na Zapadnom Balkanu varira od 1,3 do 4, kao što je slučaj u Hrvatskoj. Najveći broj zaposlenih u stranim podružnicama radi u Srbiji (23,7% ukupnog broja zaposlenih). Primjena novog koncepta u analizi međunarodne trgovine pokazala je da su strane podružnice u Srbiji, sa doprinosom od 35,5%, najviše učestvovala u kreiranju dodate vrijednosti. Doprinos ove varijable u Crnoj Gori iznosio je samo 18,6%. Analiza je pokazala da je aktivnost stranih podružnica u Crnoj Gori znatno niža nego u drugim zemljama Zapadnog Balkana. Dakle, u Crnoj Gori, kao i u drugim zemljama, transnacionalne kompanije predstavljaju veoma aktivnu komoru učesnika, ali je njihov potencijal daleko od pune iskorišćenosti. (Živković i Janković 2018).

Analiza indikatora poslovnog okruženja u zemljama Zapadnog Balkana pokazala je da su politička stabilnost, kvalitet regulative i efikasnost Vlade glavni izvori nestabilnosti u poslovanju. Infrastruktura je još jedan indikator koji svjetske institucije ističu kao prepreku za priliv stranog kapitala. Iako su ove zemlje u poslednjim godinama intenzivno ulagale u izgradnju infrastrukture, i dalje se nalaze među najlošije rangiranim u Evropi. Kontinuirano investiranje mora biti intenzivno, sve dok se kvalitet infrastrukture ne približi zemljama Evropske unije. Koristeći relevantne izveštaje, utvrđeno je da je Crna Gora, prema različitim aspektima poslovnog okruženja, rangirana umjerenije u poređenju sa zemljama Zapadnog Balkana, koje su takođe njeni najveći konkurenti u privlačenju stranih direktnih investicija. Stoga, zaključuju autori, donosioci odluka u ovim zemljama moraju raditi na poboljšanju investicionog okruženja, tako da minimiziraju uočene slabosti i maksimiziraju koristi. Rješavanjem identifikovanih problema, ovaj region može postati atraktivna destinacija za strane investicije.

STRUČNI RAD

Pored bavljenja naučno-istraživačkim aktivnostima, uočljivo je učešće i intenzivan stručni rad kandidatkinje u istraživačkim projektima vezanim za oblast ekonomije i marketinga. Učestvovala je kao lider ili kolider na više projekata finansiranih od strane međunarodnih organizacija.

Sama imena institucija sa kojima je intenzivno i dugovremenski saradivala i saraduje, kao i poslovi koje je na tim projektima obavljala, nedvosmisleno i jasno ukazuju prije svega na kvalitetnu i bogatu stručnu aktivnost Marije Janković.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Kandidatkinja prof. dr Marija Janković ima značajno pedagoško iskustvo, koje uključuje mentorstvo na brojnim završnim i specijalističkim radovima. Kvalitet njenog pedagoškog rada potvrđuju i izuzetne ocjene u studentskim evaluacijama, gde je redovno dobijala najviše ocjene na zvaničnim studentskim anketama. Koleginica Janković je posvećena kontinuiranom usavršavanju, a među njenim značajnim aktivnostima izdvajaju se: uspešno završen program "Women on Boards", Program razvoja liderki, IRF-EBRD, 2024. godine, obuka o upotrebi Mendeljejevog sistema u svrhe naučnih istraživanja na ISAG (European Business School), Portugal, 2021. godine, sertifikat za andragoško osposobljavanje, izdat od strane Javne ustanove - Centar za stručno obrazovanje, 2022. godine, kao i sertifikat za pohađanje obuke „Rezolucija 1325 – Žene, mir i bezbednost“, 2020. godine, od strane Uprave za kadrove, kao i mnogi drugi.

MEDITERAN

Kroz svoju pedagošku aktivnost, prof. dr Janković se ističe uvođenjem inovacija i metoda s ciljem unapređenja kvaliteta nastave, u skladu sa najvišim obrazovnim standardima. Pokazala je veliku sposobnost u primeni različitih edukativnih rješenja, čime je značajno doprinijela podizanju nivoa edukacije studenata i efikasnosti njihovog studiranja. Zbog svoje posvećenosti i stručnosti, visoko je cijenjena i poštovana od studenata na svim nivoima studija.

PEDAGOŠKA DJELATNOST

O pedagoškoj djelatnosti, kandidatkinje Vušović može se napisati zasebna recenzija, zahvaljujući brojnosti i kvalitetu rezultata, koje postiže na Fakultetu vizuenih umjetnosti. Njena posvećenost procesu učenja prevazilazi važeće standarde visokog obrazovanja, što najčešće vodi ka povećanom obimu rada sa studentima i nakon završenog časa. Sam čas za Vušovićevu je umjetničko djelo. Dok uči mlade naraštaje Biljana stvara. Stvara i unapređuje sebe, što se pozitivno odražava na polaznike njenih tečajeva. Takav rad morao bi i trebalo bi da posluži kao uzor kolegama za unapređivanje metodologije i didaktike na opštem polju umjetnosti.

Iako to formalno nije legitimno, suština izvedenog djela pod rednim brojem 1 je ogledalo u kome se mogu uočiti njen prirodni i uvijek prisutni pedagoški poriv. Naime, spomenuto AV djelo ne bi nastalo da Vušovićeva nije prihvatila izazov, prvenstveno, pedagoškog rada sa maloljetnim autorom, koga danas sa punim pravom možemo nazvati debitantom filmske umjetnosti.

IV. VERIFIKACIJA BODOVANJA - ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DELATNOSTI I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)	(6)=(4)+(5)
NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD	40	13	53	109.5	42.5	152
PEDAGOŠKI RAD / SPOSOBNOSTI	10	65	75	49.5	95	144.5
STRUČNI RAD	3	6	9	9	29	38
UKUPNO	53	84	137	168	166.5	334.5

V MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Na osnovu gore navedene kvalitativne i kvantitativne analize dostavljene dokumentacije, kao i uvida u sve relevantne činjenice koje se odnose na naučno-istraživački, stručni i pedagoški rad kandidatkinje Marije Janković, iznosim sledeće zaključke:

- Kandidatkinja prof. dr Marija Janković ostvarila je značajne rezultate u svojim naučno-istraživačkim radovima, koji su visoko cijenjeni u naučnoj zajednici. Neka od njenih istraživanja obuhvataju ključne i aktuelne teme u oblasti ekonomije, a njen metodološki pristup koristi inovativne alate, što doprinosi daljem razvoju ovih disciplina. Njeni radovi su publikovani u časopisima i monografijama sa visokom referentnošću, što potvrđuje značaj i kvalitet njenog naučno-istraživačkog rada.
- Na osnovu višegodišnjeg neposrednog uvida u njen pedagoški rad, ocena njenih nastavničkih rezultata je izuzetno visoka. Njena posvećenost obrazovanju i interaktivnom pristupu u nastavi jasno je vidljiva, dok su je studenti, kroz svoje godišnje ankete, redovno ocenjivali najvišim ocenama. Ovo dodatno potvrđuje njen pedagoški kvalitet i sposobnost da uspješno prenese znanje.

UNIVERZITET

- Kandidatkinja je aktivno učestvovala u brojnim međunarodnim i nacionalnim projektima, kao i naučnim konferencijama, a ostvarila je brojna usavršavanja u različitim oblastima, s posebnim naglaskom na obrazovanje.

Uzimajući u obzir sve navedeno, posebno mi je zadovoljstvo da predložim Senatu Univerziteta „Mediteran“ da prof. dr Marija Janković bude izabrana u akademsko zvanje redovne profesorke za oblast Ekonomije, jer svojim dosadašnjim radom i doprinosom u potpunosti ispunjava najviše akademske standarde.

Podgorica, 20. 10. 2024. godine

ČLAN RECENZENTSKE KOMISIJE
prof. dr Dejan Erić
Fakultet za ekonomiju i biznis
Univerzitet Mediteran

MEDITERAN

1.3. Izvještaj recenzenta prof. dr Radmila Janičić

FAKULTETU ZA EKONOMIJU I BIZNIS UNIVERZITETA MEDITERAN PODGORICA

Odlukom Senata Univerziteta "Mediteran" br. R-1303/3-24 od 26.09.2024. godine, imenovan sam za člana Komisije za pisanje izvještaja prijavljenih kandidata za izbor u akademsko zvanje redovni/a profesor/ka za oblast ekonomija, na Fakultetu za ekonomiju i biznis, Univerziteta Mediteran u Podgorici.

Na raspisani konkurs objavljen dana 06.09.2024. godine na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, prijavila se kandidatkinja – prof. dr Marija Janković. Analitičkim sagledavanjem dokumentacije koju je dostavila kandidatkinja, a oslanjajući se na Uslove i kriterijume za izbor u akademska zvanja, odnosno Statut Univerziteta Mediteran Podgorica, podnosim sledeći

IZVJEŠTAJ:

I PODACI O KANDIDATU

OSNOVNI BIOGRAFSKI PODACI

Kandidatkinja prof. dr Marija Janković rođena je u Nikšiću 20.05.1980. godine, gdje je završila osnovnu i srednju školu sa odličnim uspjehom, kao nosilac diplome Luča. U toku studija, bila je dobitnik stipendije Opštine Nikšić, a takođe i Željezare Nikšić. Dobitnik je nagrade Student grada Nikšića za 2003. godinu. Ekonomski Fakultet u Podgorici završila je sa prosječnom ocjenom 9,73. (smjer: *Informacioni sistemi*) Magistarske studije ekonomije, pod nazivom: *Preduzetnička ekonomija*, u trajanju dvije godine završila je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, na Univerzitetu Crne Gore, 2009. godine. Odbranila je doktorsku disertaciju, pod nazivom „*Strategije upravljanja korporativnim brendom kao odgovor na izazove globalizacije*“ na istom fakultetu, 2014. godine.

Nakon studija, zasnovala je honorarni radni odnos na Univerzitetu Mediteran. Posjeduje veliki broj sertifikata, među kojima i: Sertifikat o uspješno završenom programu "Women on Boards", Program razvoja liderki, IRF- EBRD, 2024. godine; Sertifikat o završenoj obuci o upotrebi Mendeljejevog sistema u svrhe naučnih istraživanja, ISAG (European Business School), Portugal, 2021., Sertifikat o andragoškom osposobljavanju, izdat os strane Javne ustanove - Centar za stručno obrazovanje, 2022.g.; Sertifikat za pohađanje obuke "Rezolucija 1325 – Žene, mir i bezbjednost", 2020.g. Uprave za kadrove, i niz drugih. Aktivno je učestvovala na velikom broju međunarodnih konferencija, kao moderator i izlagač. Bila je gostujući predavač studentima master i doktorskih studija (smjera *Marketing menadžment*) na Univerzitetu Politehnika u Lođu, Poljska, a kroz niz Erasmus programa gostovala na značajnim evropskim univerzitetima, gdje je držala predavanja na razne ekonomske teme.

RADNO ISKUSTVO

Na Univerzitetu Mediteran, na kom radi od osnivanja, zasnovala je prvo honoraran, pa stalan radni odnos. Akademsku i nastavnu karijeru započela je kao asistent i saradnik u nastavi na predmetima: *Poslovna informatika, Mikroekonomija, Makroekonomija, Strategijski menadžment*. Svoje menadžerske vještine upravljanja pokazuje kroz rad Prodekana za nastavu, finansije i međunarodnu

UNIVERZITET

saradnju. U docenta je izabrana 2014.godine, a 2019. godine stekla je zvanje vanrednog profesora. Angažovana je kao predavač na predmetima: *Mikroekonomija, Makroekonomija, Marketing usluga, Strategijski menadžment, Odnosi s javnošću*, na osnovnim studijama. Na postdiplomskim specijalističkim studijama angažovana je na predmetima: *Integrisane marketinške komunikacije i Brend menadžment*, dok je na masteru i doktorskim studijama angažovana na ekonomskim predmetima i predmetima marketinške struke. Dekanica je Fakulteta za ekonomiju i biznis u dva mandata. Obavlja funkciju Prorektora za međunarodnu saradnju.

Uporedo sa razvojem akademske karijere, kandidatkinja je bila posvećena unapređenju pedagoških sposobnosti, kao i naučno-istraživačkom radu. Učestvuje kao koordinator na više međunarodno značajnih projekata, od kojih se izdvajaju: CSupMe - *Capacity building in the field of higher education (ERASMUS-EDU-2024-CBHE)*, 2024-2027; Cred4Teach, *MOOC-based micro-credentials for teacher professional development (CRED4TEACH)*, 2023-2026. Koordinator je na nacionalnom projektu „*Digital bridges to your Montenegro memories*“, Centar za inovacije Crne Gore, 2023. Bila je član radnog tima i koordinator u sklopu međunarodnih projekata: ROAMING – *Strengthening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE*, Ph-ELIM projekat - *Uvođenje novih studijskih planova i programa iz oblasti menadžmenta u javnom zdravstvu*; DEBUT M - *Uvođenje novog studijskog programa (MBA - primijenjene master studije na engleskom jeziku)* na Fakultetu za ekonomiju i biznis; DEVCORE projekat - *Razvoj ishoda učenja – put ka boljoj uporedivosti, priznavanju i zapošljivosti*; Interreg MED projekat „*Alijansa malih i srednjih luka za održivi razvoj – PSAMIDES*“, 2021.god.

II. KVANTITATIVNO OCENJIVANJE NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE, STRUČNE I PEDAGOŠKE BIBLIOGRAFIJE NAKON POSLJEDNJEG IZBORA

U sljedećoj tabeli izvršena je detaljna kategorizacija i bodovanje naučno-istraživačkih rezultata i pedagoških sposobnosti prof. dr. Marije Janković, u skladu sa Uslovima i kriterijumima za izbor u akademska zvanja. Analiza uključuje ocjenu naučnih radova, stručnog doprinosa, kao i sposobnosti u oblasti obrazovanja i mentorstva.

NAUČNO ISTRAŽIVAČKA DJELATNOST			
AUTORSKE NAUČNE MONOGRAFIJE			
M2	Poglavlje u monografiji od međunarodnog značaja	Za referencu	Za kandidata
	1. Lekic E., Jankovic M. (2023), “Fintech’s Impact on Banking” in <i>Fintech In The Context Of The Digital Economy: Opportunities and Challenges</i> , Université Côte d’ Azur, France, Balkan Institute of Science and Innovation – BISI, 2023, pp.138-148, ISBN 978-2-493478-01-6	9	4.5
	2. Zivkovic, O, Jankovic, M. (2023), “The impact of the Covid-19 pandemic on the position of Montenegro in international investment flows” in <i>Economic and financial implications of Covid-19 crises</i> , Balkan Institute of Science and Innovation – BISI, Université Côte d’Azur, France, ,, 2022., p.159-181 (ISBN 978-2-493478-00-9; EAN 9782493478009).;	9	4.5
	3. Jakšić-Stojanović, A., Janković, M. (2020), “Management and Marketing in Health Institutions”, <i>Health Information Management: Empowering Public Health, Studies in Health Technology and Informatics</i> , IOS Press, September 25, 274:99-107, ISBN: 978-164368-126-9 (print), 978-1-664368-127-6 (online), PMID 32990668, DOI 10.3233/SHTI200669,	9	4.5

MEDITERAN

RADOVI U NAUČNIM ČASOPISIMA			
Q2	Rad u eminentnom međunarodnom časopisu, rangiran u prvih 50% časopisa po Scopusovom rangiranju)	Za referencu	Za kandidata
	4. Vojinovic, I., Panajotovic, T., Budimirovic, M., Jankovic, M. and Milic, D. (2024). "User-centric Smart City Services for People with Disabilities and the Elderly: A UN SDG Framework Approach" Economics, vol. 18, no. 1, 2024, pp. 20220103. https://www.scimagojr.com/journalrank.php?year=2019&country=RS&category=2213 Q3 (2019.)	12	3
Q5	Rad u međunarodnom časopisu koji nije indeksiran na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama	Za referencu	Za kandidata
	5. Jankovic M. , (2024), „Improving Service Quality and User Satisfaction in the Internet Environment”, XIX. IBANESS Congress Series on Economics, Business and Management – Plovdiv / Bulgaria, 2024.	4	4
	6. Jankovic M. , "Examining Consumer Attitudes and Values Toward Environmentally Friendly Products: The Significance of Environmental Awareness for Today's Consumers", Journal of Sustainability Perspectives, rad prihvaćen za objavljivanje, 2024.g.	4	4
	7. Jankovic M. (2023), "Increasing The Awareness of Students at Montenegrin Universities About the Importance of Sustainable Development," Journal of Sustainability Perspectives, vol. 0, pp. 545-557, Nov. 2023. https://doi.org/10.14710/jsp.2023.20861	4	4
	Ibrahimi A., Jankovic M. (2021), "World trade flows in xx century", Journal of World Economy: Transformations & Transitions, ISSN 2792-3851, JOWETT 2021, 1(02):07	4	4
RADOVI NA NAUČNIM KONFERENCIJAMA, UČEŠĆA NA IZLOŽBAMA, I SLIČNO			
K2	Naučni rad na međunarodnom naučnom skupu (štampano u cjelini)	Za referencu	Za kandidata
	9. Janković, M. (2023), "The role of technology in the development of socio-economic –juridical at the global level during Covid-19 pandemic", XIV International scientific conference "2024.	2	2
	10. Janković, M. (2023), "Increasing the awareness of students at Montenegrin universities about the importance of sustainable development" na Panelu na 9th International Workshop on UI Green Metric World University Rankings (IWGM 2023), University of Minho, Portugal, jun 2023.g.;	2	2
	11. Janković, Marija (2023), Speaker At he 10th International Workshop on UI GreenMetric World University Rankings – IWGM 2024 "Instituting UI GreenMetricGreenMetric: The way forward"4 – 7 June 2024, Colombia.	2	2
	12. Janković, M. (2023), XIX. International Balkan and Near Eastern Congresses Series on Economics, IBANESS, Business and Management, Bulgaria.	2	2
	13. Janković, Marija (2019), Knowledge Based Sustainable Economic Eevelopment, Fifth International Scientific Conference ERAZ , Hungary	2	2

UNIVERZITET

PROJEKTI			
I8	Učešće u međunarodnom naučnom projektu	Za referencu	Za kandidata
	14. Projekat ROAMING – Strengthening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE, 2023.g.	4	4
	15. Interreg MED projekat „ Alijansa malih i srednjih luka za održivi razvoj – PSAMIDES“, 2021.god	4	4
I10	Rukovođenje nacionalnim projektom	Za referencu	Za kandidata
	16. Koordinator na projektu „ Digital bridges to your Montenegro memories“, Univerzitet Mediteran (kopartnerstvo), Centar za inovacije Crne Gore, 2023.	3	3
I11	Rukovođenje međunarodnim projektom	Za referencu	Za kandidata
	17. Koordinator na projektu CSupMe - Capacity building in the field of higher education (ERASMUS-EDU-2024-CBHE), 2024-2027.	6	6
	18. Koordinator na projektu Cred4Teach, MOOC-based micro-credentials for teacher professional development (CRED4TEACH),2023-2026.	6	6
	19. ERASMUS Ph-ELIM Enhancement of study programs in Public Health Law, Health Management, Health Economics and Health Informatics in Montenegro	6	6
PEDAGOŠKE SPOSOBNOSTI			
P8	Gostujući profesor na univerz. u okruženju koji nijesu rangirani u prvih 500	Za referencu	Za kandidata
	20. Janković, M. , UNIVERSITY OF WEST ATTICA- Campus 2, Erasmus+ International Credit Mobility program, Greece.	2	2
	21. Janković, M. (2021), SAG-EBS International Week 2021, ISAG - European Business School,	2	2
	22. Janković, M. (2022), ERASMUS WEEK, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania	2	2
	23. Janković, M. (2024, at the University of Valladolid within the framework of the Project Erasmus+ KA171.	2	2
	24. Janković, M. (2023), Lodz University of Technology, Design Thinking in the Search for Innovative Solutions in an International environment, SPENAKER projekat.	2	2
	25. Janković M. (2023), Lodz University of Technology, gostujući predavač na master studijama, Marketing smjera, na Politehničkom Univerzitetu u Lođu, Poljska, april 2023.g.;	2	2
	26. Janković, M. (2024), Universiti Aberta, Portugal, ERASMUS, Conceptualization and Accreditation of microcredentials	2	2
Mentorstvo			
P10	Na master studijama	Za referencu	Za kandidata
	27. Master teza - 13	2	26
P11	Na specijalističkim studijama	Za referencu	Za kandidata
	28. Specijalistički radovi - 50	1	50
Kvalitet nastave			
	29. Kvalitet pedagoškog rada, odnosno kvalitet nastave – P17	do 5	5

MEDITERAN

III. OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Koleginica Janković je napisala više naučnih radova direktno vezanih za predmetne discipline za koju konkuriše za naučno zvanje. Aktivno koristi engleski jezik. Bez ikakve dvojbe, može se konstatovati da prof. dr Marija Janković u potpunosti ispunjava sve uslove postavljene konkursom za izbor u zvanje redovne profesorice za naučnu oblast ekonomija, odnosno da posjeduje potreban i dovoljan stepen i profil obrazovanja. Njeno obrazovanje je sledeće:

NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Klasifikaciona bibliografija, kao i priloženi radovi u domenu nastavnih disciplina koje su obuhvaćene raspisanim konkursom, nesumnjivo potprduju visok kvalitet naučno-istraživačkih aktivnosti kandidatkinje. Može se takođe konstatovati, da se kandidatkinja Janković svojim istraživanjima i naučnim radovima bavi raznorodnim, ali veoma značajnim pitanjima iz oblasti ekonomije. Objavila je više poglavlja kod renomiranih međunarodnih izdavača), kao i u časopisu na SSCI listi. Učestvovala je i na više međunarodnih konferencijama i simpozijumima. Ovo ukazuje na njenu kompetentnost u samostalnom istraživanju i očiglednu sposobnost jasnog i konciznog prezentiranja empirijskih i teorijskih rezultata do kojih je u istraživanju došla.

Pregledom najvažnijih radova uočeno je da ih karakteriše primjena relevantne naučne metodologije. Kandidatkinja ima solidan stil pisanja koji odlikuju logičan tok misli, koncizno izražavanje ideja i rezultata istraživanja, kao i njihova verifikacija u korektno izvedenim zaključcima. Ukupna istraživanja sprovedena u radovima kandidata predstavljaju rezultat veoma ozbiljnog i studioznog naučnog i stručnog rada u oblastima: *ekonomije, brend menadžmenta i marketing menadžmenta*. Rezultati istraživanja imaju konkretnu teorijsku i praktičnu promjenljivost. Na osnovu analize svih objavljenih radova, može se zaključiti da kandidatkinja u pogledu naučno-istraživačkog rada u potpunosti ispunjava uslove za izbor u zvanje redovnog profesora.

Kao preciznu i jasnu potvrdu svega gore navedenog, u slijedu ću analizirati tri izdvojena rada:

1. *Management and Marketing in Health Institutions*

U radu je predstavljen teorijski okvir menadžmenta i marketinga u zdravstvenim institucijama. U fokusu teorijskog dijela rada je menadžment model u zdravstvenim ustanovama, kao i primjena marketing strategija u vođenju zdravstvenih institucija. Posebna pažnja usmjerena je na stratešku marketing analizu, stratešku marketing implementaciju i stratešku kontrolu, kao kibernetički pristup u strateškom marketing planiranju pozicioniranja zdravstvenih institucija na globalnom tržištu zdravstvenih usluga. Ovaj kibernetički sistem omogućava bolju reputaciju zdravstvenih institucija, a u radu je naglašeno da je osnova dobre reputacije zasnovana na zadovoljstvu korisnika zdravstvenih usluga, kao i u zadovoljstvu i motivaciji zaposlenih u zdravstvenim institucijama. Postavljene su hipoteze da je jasno definisan model menadžment i marketing pristupa u zdravstvenim institucijama platforma za pozicioniranje i reputaciju zdravstvenih institucija, da je zadovoljstvo korisnika zdravstvenih usluga od najvažnijeg značaja za ugled zdravstvenih institucija, kao i da je zadovoljstvo zaposlenih u zdravstvenim institucijama osnova razvoja zdravstvenih institucija.

U drugom dijelu rada uražena je komparativna analiza primjene menadžment i marketing pristupa u zdravstvenim institucijama u regionu i svijetu. Kao primjer dobre prakse opisan je rad klinike Meyo, koja u svijetu ima vrhunsku reputaciju, zasnovanu na kvalitetu zdravstvenih usluga, na inovativnosti zdravstvenih i dijagnostičkih procedura, kao i na kontinuiranom

UNIVERZITET

unapređenju dijagnostičkih metoda i protokola liječenja korisnika zdravstvenih usluga. Pored jasnog menadžment modela u vođenju zdravstvenih institucija, istaknut je značaj definisanja instrumenata marketing miksa u pozicioniranju zdravstvenih institucija i izgradnju reputacije zdravstvene institucije.

U trećem dijelu rada urađeno je empirijsko istraživanje, zasnovano na kvantitavnim metodama, anketi o zadovoljstvu korisnika zdravstvenih usluga, kao i anketi o zadovoljstvu zaposlenih u zdravstvenim ustanovama. Na osnovu prikupljenih anketa, na uzorku većem od 200 ispitanika, obrađeni su podaci u programskog paketu i predstavljeni rezultati istraživanja, koje je ukazalo da su postavljene hipoteze potvrđene, da je jasno definisan model menadžment i marketing pristupa u zdravstvenih institucijama platforma za pozicioniranje i reputaciju zdravstvenih institucija. Potvrđena je hipoteza da je zadovoljstvo korisnika zdravstvenih usluga od najvažnijeg značaja za ugled zdravstvenih institucija. Potvrđena je hipoteza da je zadovoljstvo zaposlenih u zdravstvenim institucijama osnova razvoja zdravstvenih institucija.

2. Improving Service Quality and User Satisfaction in the Internet Environment

U radu je predstavljen teorijski okvir o unapređenju kvaliteta korisničkog servisa i korisničkog zadovoljstva u digitalnom okruženju. Naglašeno je da je korisničko iskustvo i zadovoljstvo osnova za uspjeh i pozicioniranost na globalnom tržištu. Posebna pažnja usmjerena je na digitalno okruženje u kojem se ocjenjuje korisnički servis i zadovoljstvo korisnika koji kupuju proizvode u online okruženju. Istaknuto je da korisničko mišljenje napisano u digitalnom okruženju predstavlja važnu preporuku drugim potrošačima i korisnicima usluga.

U radu je istaknuto da u digitalnom okruženju potrošači i korisnici usluga imaju drugačije ponašanje, koje je neophodno analizirati pre segmentacije tržišta, zbog specifičnosti ponašanja potrošača u digitalnom okruženju. Posle jasne i sveobuhvatne strateške analize, u radu je analizirana implementacija strategija u digitalnom okruženju, koja je specifična, jer se strategije u digitalnom okruženju sprovode sa posebnim adaptacijama, u skladu sa ponašanjem potrošača i korisnika usluga. Posebna pažnja u radu usmjerena je na stratešku marketing analizu, stratešku marketing implementaciju i stratešku kontrolu, kao kibernetiski pristup u strateškom marketing planiranju pozicioniranja kompanija na globalnom tržištu u digitalnom okruženju. Ovaj kibernetiski sistem omogućava bolju reputaciju kompanija, a u radu je naglašeno da je osnova dobre reputacije zasnovana na zadovoljstvu potrošača i korisnika usluga, kao i u zadovoljstvu i motivaciji zaposlenih u kompanijama koji imaju komunikaciju sa potrošačima i korisnicima usluga u digitalnom okruženju. Posebno su objašnjene strategije poslovanja kompanija koje posluju u isključivo u digitalnom okruženju, što predstavlja novi trend poslovanja. Postavljena je hipoteza da je jasno definisan model korisničkog servisa i korisničkog zadovoljstva platforma za pozicioniranje i reputaciju kompanije u digitalnom okruženju.

U drugom dijelu rada urađena je komparativna analiza primjene korisničkog servisa i zadovoljstva korisnika kompanija u digitalnom okruženju. Kao primjer dobre prakse opisan je rad kompanije Google i Amazon, koje u svijetu ima vrhunsku reputaciju, zasnovanu na kvalitetu poslovanja, na inovativnosti poslovanja, kao i na kontinuiranom unapređenju metoda poslovanja u digitalnom okruženju. Pored jasnog modela u vođenju kompanija u digitalnom okruženju, istaknut je značaj definisanja instrumenata marketing miksa u pozicioniranju ovih kompanija i izgradnji reputacije u digitalnom okruženju, što zahtjeva posebne strategije.

U trećem dijelu rada urađeno je empirijsko istraživanje, zasnovano na kvantitavnim metodama, anketi o zadovoljstvu korisnika i potrošača u radu kompanija u digitalnom okruženju. Na osnovu prikupljenih anketa, na uzorku većem od 200 ispitanika, obrađeni su podaci u programskog paketu i predstavljeni rezultati istraživanja, koje je ukazalo da su postavljene hipoteze potvrđene.

MEDITERAN

3. Examining Consumer Attitudes and Values Toward Environmentally Friendly Products: The Significance of Environmental Awareness for Today's Consumers

U radu je predstavljen teorijski okvir o uticaju okruženja na potrošače. Naglašeno je da je potrošačko iskustvo i zadovoljstvo osnova za uspjeh i pozicioniranost na globalnom tržištu. Posebna pažnja usmjerena je na okruženje, atmosferu, muziku, prilikom kupovine i na uticaj okruženja ponašanje potrošača prilikom kupovine.

U radu je istaknuto da okruženje utiče na kupovinu potrošača. Posle jasne i sveobuhvatne strateške analize, u radu je analizirana implementacija strategija u cilju unapređenja okruženja koje utiče na ponašanje potrošača prilikom kupovine. Postavljena je hipoteza da okruženje i atmosfera utiču na ponašanje potrošača prilikom kupovine. U radu je urađena komparativna analiza primjera iz prakse na koji način okruženje utiče na ponašanje potrošača.

U trećem dijelu rada urađeno je empirijsko istraživanje, zasnovano na kvantitavnim metodama, anketi o mišljenju potrošača na koji način okruženje utiče na njihovu kupovinu. Na osnovu prikupljenih anketa, na uzorku većem od 200 ispitanika, obrađeni su podaci u programskog paketu i predstavljeni rezultati istraživanja, koje je ukazalo da su postavljena hipoteza potvrđena.

STRUČNI RAD

Pored bavljenja naučno-istraživačkim aktivnostima, uočljivo je učešće i intenzivan stručni rad kandidatkinje u istraživačkim projektima vezanim za oblast ekonomije i marketinga. Učestvovala je kao lider ili kolider na više projekata finansiranih od strane međunarodnih organizacija.

Sama imena institucija sa kojima je intenzivno i dugovremenski saradivala i saraduje, kao i poslovi koje je na tim projektima obavljala, nedvosmisleno i jasno ukazuju prije svega na kvalitetnu i bogatu stručnu aktivnost Marije Janković.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Kandidatkinja Janković posjeduje značajno pedagoško iskustvo. Bila je mentor na izradi većeg broja završnih i specijalističkih radova. Visok kvalitet njenog pedagoškog rada potvrđuju i studentske evaluacije, gdje je dobijala najviše ocjene na zvaničnim studentskim anketama. Koleginica Janković je posvećeno radila na svom usavršavanju, od brojnih njenih aktivnosti navodimo neke: uspješno završenom programu "Women on Boards", Program razvoja liderki, IRF- EBRD, 2024. godine; završena obuka o upotrebi Mendeljejevog sistema u svrhe naučnih istraživanja, ISAG (European Business School), Portugal, 2021. Kandidatkinja je dobila sertifikat za andragoškom osposobljavanju, izdat os strane Javne ustanove - Centar za stručno obrazovanje, 2022.g, setifikat za pohađanje obuke "Rezolucija 1325 - Žene, mir i bezbjednost", 2020.g. Uprave za kadrove, i niz drugih.

U okviru pedagoške djelatnosti kandidat, prof. dr Marija Janković se ističe uvođenjem brojnih novina i metoda sa ciljem unapređenje kvaliteta rada sa studentima u procesu edukacije u skladu sa najvećim standardima. Tu je pokazala uspješnu primjenu raznih rešenja edukativnog karaktera čime je dala značajan doprinos u podizanju nivoa edukacije kod studenata i efikasnosti njihovog studiranja. Visoko je cijenjena i poštovana od studenata na svim nivoima studija.

IV. VERIFIKACIJA BODOVANJA - ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DELATNOSTI I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)	(6)=(4)+(5)
NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD	40	13	53	109.5	42.5	152
PEDAGOŠKI RAD / SPOSOBNOSTI	10	65	75	49.5	95	144.5
STRUČNI RAD	3	6	9	9	29	38
UKUPNO	53	84	137	168	166.5	334.5

V MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Na osnovu gore navedene kvalitativne i kvantitativne analize dostavljene dokumentacije, kao i uvida u sve relevantne činjenice koje se odnose na naučno-istraživački, stručni i pedagoški rad kandidatkinje Marije Janković, iznosim sledeće zaključke:

- U svojim naučno-istraživačkim radovima, kandidatkinja je ostvarila zapažene rezultate koji se visoko vrednuju u naučnoj zajednici. Njena istraživanja obuhvataju aktuelne teme iz oblasti ekonomije, a u svom pristupu koristi inovativne metodološke alate, čime doprinosi daljem razvoju ovih disciplina. Radovi su objavljeni u časopisima i monografijama sa visokom referentnošću.
- Na osnovu višegodišnjeg neposrednog uvida u pedagoški rad kandidatkinje, njeni nastavnički rezultati zaslužuju najvišu ocjenu. Njena posvećenost obrazovanju i interaktivnom pristupu u nastavi je evidentna, a studenti su je u svojim godišnjim anketama redovno ocenjivali najvišom ocjenom, što potvrđuje njen pedagoški kvalitet i sposobnost da prenese znanje.
- Učestvovala je u brojnim projektima, naučnim konferencijama, i ostvarila brojna usavršavanja iz više oblasti, posebno iz oblasti obrazovanja.

Uzimajući u obzir sve navedeno, posebno mi je zadovoljstvo da predložim Senatu Univerziteta „Mediteran“ da prof. dr Marija Janković bude izabrana u akademsko zvanje redovne profesorke za oblast Ekonomije, jer svojim dosadašnjim radom i doprinosom u potpunosti ispunjava najviše akademske standarde.

U Podgorici, 20. 10. 2024.

ČLAN RECENZENTSKE KOMISIJE
prof. dr Radmila Jančić
Univerzitet u Beogradu
Fakultet organizacionih nauka

MEDITERAN

SADRŽAJ

1. IZVJEŠTAJI RECENZENATA ZA IZBOR U AKADEMSKO REDOVNA PROFESORKA ZA OBLAST EKONOMIJA - PROF. DR MARIJA JANKOVIĆ	1
1.1. Izvještaj recenzenta prof. dr Radislav Jovović	1
1.2. Izvještaj recenzenta prof. dr Dejan Erić	9
1.3. Izvještaj recenzenta prof. dr Radmila Janičić... ..	15

CIP - Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње
378 (497.16) (05)

BILTEN : Univerzitet "Mediteran" Podgorica. -
Br. 1 (2007) - . - Podgorica (Vaka Đurovića bb)
: Univerzitet "Mediteran", 2007 (Podgorica : DPC
Podgorica) . - 30 cm

ISSN 1800 - 7368 = Bilten (Podgorica)
COBISS . CG-ID 13101096

MEDITERRANEAN UNIVERSITY
MONTENEGRO